

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Державна митна служба України (Держмитслужба) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого керується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів.

Митна діяльність Державної митної служби України знаходиться на перетині внутрішньої та зовнішньої політики країни і безпосередньо пов'язана з реалізацією її найважливіших соціально-економічних та зовнішньоекономічних програм та планів.

Основна мета оцінки діяльності Держмитслужби – забезпечення ефективної реалізації нею своїх функцій та завдань, тобто забезпечення реалізації митної політики.

На офіційному сайті Держмитслужби оприлюднена інформація щодо оцінки роботи митниці у формі короткого викладу основних результатів щорічного опитування українських експортерів та імпортерів. Аналітичний звіт «Спрощення процедур торгівлі в Україні: 2020 рік» [1] підготовано у рамках проекту «Підтримка Громадської ініціативи «За чесну та прозору митницю». Проект реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) за фінансової підтримки Європейського Союзу.

В Звіті відзначається, що 52,9% респондентів вважають, що «робота митниці загалом є ефективною, але вимагає певних змін». Середні та великі підприємства набагато краще оцінюють роботу митниці, ніж малі та мікропідприємства. Продовжується тенденція до зростання частки респондентів, які заявляють, що проблем у роботі митниці немає. У 2020 році ця частка становила 23,5% респондентів, що більше, ніж у попередніх періодах. Як і в попередніх хвилях цього опитування, опитані компанії найчастіше називають недосконале митне законодавство серед проблем митної роботи. Однак частка респондентів, які вказують на проблему, зменшилась порівняно з попередніми періодами.

У недосконалому митному законодавстві опитані підприємства мають на увазі широкий спектр проблем, серед яких: «бюрократія, велика кількість документів», «складні процедури в законодавстві», «неоднозначність, суперечливість законодавства», «постійні зміни в законодавстві», «невідповідність норм українського законодавства іншим країнам», «непрозорість законодавства». Недосконале митне законодавство на

першому місці для всіх респондентів, незалежно від розміру, сектору та виду зовнішньоекономічної діяльності.

На другому місці серед проблем для мікро- та малих підприємств - навмисне завищення митної вартості товарів, для середніх - постійні зміни в структурі та управлінні, а для великих - застаріле технічне обладнання. Мікро- та малий бізнес частіше називають корупцію проблемою в роботі митниці, ніж великий та середній бізнес [1].

Митний індекс – це показник, що розраховується Європейською Бізнес Асоціацією з 2010 року. Дослідження складається з трьох тематичних блоків – корупція, якість митних послуг, робота єдиного вікна. Оцінка з вважається нейтральною, максимальний бал – 5 балів. У другій половині 2019 року митний індекс, який протягом багатьох років вимірюється Європейською Бізнес Асоціацією, становив 3,39 бала за 5-бальною шкалою. Отже, індекс дещо покращився порівняно з попереднім періодом (3,24 бала), але все ще відображає нейтральні ділові настрої щодо роботи митниці. У першому півріччі 2020 року митний індекс склав 3,37 балів за 5-ти бальною шкалою.

Відтак, інтегральний показник індексу концептуально не змінився, хоча й продемонстрував незначне погіршення у порівнянні з попереднім періодом. Результати дослідження Європейської Бізнес Асоціації показують, що не відбулося суттєвих змін в оцінках експертів. Зокрема, 54% вважають, що корупція в митних органах залишається на колишньому рівні, і лише 27% помічають зменшення корупції.

Оцінка експертів щодо роботи «єдиного вікна» стала більш позитивною. Так, 63% респондентів сказали, що вони більш-менш задоволені використанням «єдиного вікна», і лише 12% були незадоволені системою. При цьому компанії вказують на нестачу злагодженої взаємодії між контролюючими органами та низьку активність митниці щодо координації такої взаємодії. [2].

Оцінка якості роботи системи державних органів має особливе значення для державного управління, так як дозволяє оптимально вибудувати модель державного управління. Оцінка ефективності діяльності митних органів становить складну науково-практичну задачу з огляду на багатогранність предмета оцінки та неоднозначність сформованих підходів до такої оцінки у вітчизняній та міжнародній практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Спрощення процедур торгівлі в Україні. Офіційний сайт Державної митної служби України: *веб-сайт*. URL: <https://customs.gov.ua/otsinka-diialnosti> (дата звернення: 22.03.2021).

2. European Business Association: *веб-сайт*. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2020/09/EBA_Customs_Index_1h2020-UA.pdf (дата звернення 22.03.2021).